

Konvencija št. 161 o službah medicine dela, 1985

Generalna konferenca Mednarodne organizacije dela, ki jo je v Ženevi sklical upravni svet Mednarodnega urada za delo in se je 7. junija 1985 sestala na svojem 71. zasedanju,

je upoštevala, da je varstvo delavcev pred obolenji in boleznimi ter poškodbami pri delu ena izmed nalog Mednarodne organizacije dela na podlagi njene ustave,

in glede na relevantne mednarodne konvencije in priporočila o delu na tem področju, zlasti glede na priporočilo o varstvu zdravja delavcev iz leta 1953; priporočilo o službi medicine dela iz leta 1969; konvencijo o delavskih predstavnikih iz leta 1971 ter konvencijo in priporočilo o varnosti pri delu in o zdravju delavcev iz leta 1981, s katerimi so bila uvedena načela državne politike in delovanja na državnem področju,

odločila, da sprejme določene predloge v zvezi s službo medicine dela, ki so bili na dnevnem redu zasedanja pod 4. točko,

ter sklenila, da te predloge oblikuje kot mednarodno konvencijo,

zato je 26. junija 1985 sprejela naslednjo konvencijo, ki se imenuje konvencija o službi medicine dela, 1985.

I. del

NAČELA DRŽAVNE POLITIKE**1. člen**

Po tej konvenciji:

- a) pomeni izraz »služba medicine dela« službo, ki so ji zaupane predvsem preventivne funkcije in katere naloga je, da delodajalcem, delavcem in njihovim predstavnikom daje nasvete glede;
  - i) pogojev, potrebnih za ustvarjanje in ohranjanje varnega in zdravega delovnega okolja, ki omogoča optimalno telesno in duševno zdravje pri delu,
  - ii) prilagajanja dela zmožnostim delavcev, upoštevajoč stanje njihovega telesnega in duševnega zdravja,
- b) pomeni izraz »delavski predstavniki v podjetju« osebe, ki so kot take priznane na podlagi državnega zakona ali prakse.

2. člen

V okviru državnih pogojev in prakse ter v posvetovanju z morebitnimi najbolj reprezentativnimi organizacijami delodajalcev in delavcev mora vsaka članica določiti, izvajati in občasno preučiti enotno državno politiko v zvezi s službami medicine dela.

3. člen

1. Vsaka članica prevzema obveznost, da postopoma razvija službe medicine dela za vse delavce, med drugim tudi na javnem področju in v proizvodnih zadrugah, v vseh gospodarskih panogah in v vseh podjetjih. Sprejeti ukrepi službe medicine dela bi morali ustrezati in biti prilagojeni specifičnim rizikom v podjetjih.

2. Če v vseh podjetjih ni mogoče takoj ustanoviti služb medicine dela, izdelava vsaka članica v posvetovanju z morebitnimi najbolj reprezentativnimi organizacijami delodajalcev in delavcev načrte za njihovo uvedbo.

3. Vsaka članica, za katero gre, navede v prvem poročilu o uporabi konvencije, ki ga mora predložiti v skladu z 22. členom ustave Mednarodne organizacije dela, načrte, ki jih je izdelala v skladu z drugim odstavkom tega člena, v poznejših poročilih pa poroča o tem, kako napreduje njihova uporaba.

4. člen

Pristojni organ se z morebitnimi najbolj reprezentativnimi organizacijami delodajalcev in delavcev posvetuje o ukrepih, ki jih je treba sprejeti za uporabo določb te konvencije.

II. del

FUNKCIJE**5. člen**

Poleg odgovornosti vsakega delodajalca za zdravje in varnost delavcev, ki jih zaposluje, in glede na to, da morajo delavci sodelovati pri odločanju o vsem, kar se nanaša na zdravje in varnost pri delu, imajo službe medicine dela tiste izmed naslednjih funkcij, ki ustrezajo in so prilagojene poklicnim rizikom v zadevnem podjetju:

- a) identifikacija in ocena rizikov zaradi škodljivosti za zdravje na delovnem mestu;
- b) nadzorovanje dejavnikov v delovnem okolju in pri delovnem procesu, ki utegnejo ogroziti zdravje delavcev, med drugim sanitarnih naprav, restavracij in stanovanj, če jih zagotavlja delodajalec;
- c) dajanje nasvetov o načrtovanju in organizaciji dela, med drugim o oblikovanju delovnega mesta, izbiri, vzdrževanju in stanju strojev ter druge opreme in o substancah, ki se uporabljajo pri delu;
- d) sodelovanje pri izdelavi programov zaboljšanje načina dela ter pri testiranju in ocenjevanju nove opreme z zdravstvenega vidika;
- e) dajanje nasvetov s področja zdravja, varnosti, higiene, dela, ergonomije ter glede osebnih in kolektivnih varovalnih sredstev;
- f) spremljanje zdravstvenega stanja delavcev glede na delo;
- g) nenehnoboljševanje prilagojenosti dela delavcem;
- h) sodelovanje pri ukrepih strokovne rehabilitacije;
- i) sodelovanje pri obveščanju, strokovnem usposabljanju in izobraževanju na področju medicine dela, higiene dela in ergonomije;
- j) organiziranje prve pomoči in nujnih intervencij;
- k) sodelovanje pri analizi poškodb pri delu in poklicnih obolenj.

III. del

ORGANIZACIJA**6. člen**

Za uvedbo službe medicine dela bodo izdani:

- a) zakoni ali predpisi ali
- b) kolektivni sporazumi ali drugi sporazumi med zainteresiranimi delodajalci in delavci ali
- c) bo taka služba uvedena na kakršen koli način, ki ga odobri pristojni organ po posvetovanju s predstavniškimi organizacijami zainteresiranih delodajalcev in delavcev.

7. člen

1. Službe medicine dela se lahko glede na posamezni primer organizirajo bodisi kot službe, ki delajo le za eno podjetje, ali kot službe, ki po potrebi delajo za več podjetij.

2. Službe medicine dela lahko v skladu z državnimi pogoji in prakso organizirajo:

- a) zainteresirana podjetja ali skupine podjetij,
- b) javni organi ali državne službe,
- c) ustanove za socialno varstvo,
- d) vsak drug organ, ki ga pooblasti pristojni organ,
- e) navedeni subjekti v kombinaciji.

8. člen

Delodajalec, delavci in njihovi morebitni predstavniki bodo enakopravno sodelovali pri izvajanju organizacijskih in drugih ukrepov, ki se nanašajo na službo medicine dela.

IV. del

POGOJI ZA DELOVANJE

9. člen

1. V skladu z državno zakonodajo in prakso bi morale biti službe medicine dela multidisciplinarne. Sestava zaposlenih mora biti določena glede na vrsto nalog, ki jih opravljajo.

2. Službe medicine dela bodo svoje naloge opravljale v sodelovanju z drugimi službami v podjetju.

3. V skladu z državno zakonodajo in prakso bodo sprejeti ukrepi, da bi zagotovili ustrezno sodelovanje in koordinacijo med službo medicine dela in drugimi organi, ki se ukvarjajo z zdravstvenimi storitvami.

10. člen

Osebe službe medicine dela bo glede na funkcije, navedene v 5. členu, popolnoma poklicno neodvisno od delodajalcev, delavcev in njihovih morebitnih predstavnikov.

11. člen

Za osebe v službah medicine dela bo pristojni organ glede na vrsto nalog, ki jih je treba opraviti v skladu z državno zakonodajo in prakso, določil potrebne kvalifikacije.

12. člen

Spremljanje zdravstvenega stanja delavcev pri delu ne sme zmanjšati njihovega zaslužka; to mora biti brezplačno in kolikor se le da v delovnem času.

13. člen

Vsi delavci morajo biti obveščeni o nevarnostih za zdravje pri delu.

14. člen

Službe medicine dela morajo delodajalci in delavci obveščati o vseh dejavnikih v delovnem okolju, za katere vedo, da neugodno vplivajo na zdravje delavcev, ali sumijo, da utegnejo neugodno vplivati na njihovo zdravje.

15. člen

Službe medicine dela morajo biti obveščene o pogostnosti obolenj med delavci in odsotnosti z dela iz zdravstvenih razlogov, da bi lahko ugotovile, ali obstaja zveza med vzroki za boleznimi ali odsotnost in nevarnostmi za zdravje, ki utegnejo biti na delovnem mestu. Delodajalci ne smejo od osebja službe medicine dela zahtevati dokazov o utemeljenosti razlogov za odsotnost z dela.

V. del

SPLOŠNE DOLOČBE**16. člen**

V državni zakonodaji ali predpisih se določi organ ali organi, ki bodo po uvedbi služb medicine dela odgovorni za nadzorovanje njihovega dela in svetovalno pomoč tem službam.

17. člen

Formalne ratifikacije te konvencije se sporočijo generalnemu direktorju Mednarodnega urada za delo, ki jih registrira.

18. člen

1. Ta konvencija je obvezna samo za tiste članice Mednarodne organizacije dela, katerih ratifikacije je registriral generalni direktor.

2. Ta konvencija začne veljati 20 mesecev po dnevu, ko generalni direktor registrira ratifikaciji dveh članic.

3. Nato začne ta konvencija za posamezno članico veljati 12 mesecev po dnevu, ko je bila registrirana njena ratifikacija.

19. člen

1. Vsaka članica, ki je ratificirala to konvencijo, jo lahko odpove po desetih letih od dneva, ko je prvič začela veljati, in sicer z aktom, ki ga pošlje v registracijo generalnemu direktorju Mednarodnega urada za delo. Odpoved začne veljati šele po enem letu od dneva njene registracije.

2. Ta konvencija je za vsako članico, ki jo je ratificirala in v enem letu po desetletnem obdobju iz prejšnjega odstavka ni uveljavila pravice do odpovedi iz tega člena, obvezna za naslednje desetletno obdobje, nato pa jo lahko odpove po vsakih desetih letih pod pogoji, ki jih določa ta člen.

20. člen

1. Generalni direktor Mednarodnega urada za delo obvesti vse članice Mednarodne organizacije dela o registraciji vseh ratifikacij in odpovedi, ki so mu jih poslale članice organizacije.

2. Ko obvesti generalni direktor članice organizacije o registraciji druge ratifikacije, ki mu je bila sporočena, jih opozori tudi na dan uveljavitve te konvencije.

21. člen

Generalni direktor Mednarodnega urada za delo pošlje v skladu s 102. členom ustanovne listine Združenih narodov generalnemu sekretarju Združenih narodov v registracijo popolna obvestila o vseh ratifikacijah in odpovedih, ki jih je registriral v skladu s prejšnjimi členi.

22. člen

Upravni svet Mednarodnega urada za delo predloži po potrebi generalni konferenci poročilo o uporabi te konvencije in preuči, ali naj se na dnevni red konference uvrsti njena celotna ali delna revizija.

23. člen

1. Če sprejme konferenca novo konvencijo, s katero se v celoti ali delno revidira ta konvencija, in če z novo konvencijo ni drugače določeno:

- a) povzroči ratifikacija nove konvencije, s katero se revidira ta konvencija, po eni članici ne glede na 19. člen te konvencije takojšnjo odpoved te konvencije, če in ko začne veljati nova konvencija;
- b) od dneva uveljavitve nove konvencije, s katero se revidira ta konvencija, ta konvencija članicam ni več odprta za ratifikacijo.

2. V vsakem primeru velja ta konvencija še naprej v svoji sedanji obliki in vsebini za tiste članice, ki so jo ratificirale, niso pa ratificirale konvencije, s katero se ta revidira.

24. člen

Francosko in angleško besedilo te konvencije sta enako veljavni.